

An Stuoc

Coláiste na h-Isle, Sallán

3AN SRAIT. LEABH. I. UIMH. 7.

MÍ NA NOTLÁS, 1930.

DÁ PIASHA A LUAC.

Cúrrai Béaruisgeachta

Sluoict ar "Talks on Psychology" Leabhar W. James.

PAÐRAIC Ó SABLAÍN A CÚIR SAEDHLIS AIR.

Tá ré an-tábaéctaí i gcuírrai muinteoícheacha so dtuitseadh an t-oiread gur treoire déar ná tútar, agus go mbíonn an duine fárta fá ceannas na gcuíns scéal ag na nóra a nteacairí ré na gcleacataí le linn a óige. Tugann an meón-eolairdeacht (intinn-eolairdeacht) an-tábaéctaí dáinín ar an gceart reo.

Na céart dáinín gan dearmad a déanamh ar go bfuil deag-béara agus droc-béara ann, agus gur díl i dtaitise a bimte rubáilceach ná dubálceach. Na nóra a fuair spéim oppainn le linn ar n-óige tá riad anoir mar a bheath agus ann, ag torthaí ar maite linn ná ar a malairt de éaoi. Níl aon dul uata agaunn, agus cibé céaptí tá i ndán dáinín fa rosgal reo, ní bérí ann acé toradh na nóra rin. Cuirfe riad rin ar bhealaé ar leara ná ar bhealaé ar mbarracha rinn.

Tá ré iontuigthe, dá bhis rin, go mba ciallmhar an mairé do duine a bhl i dtaitise na nteag-béar i doradh a rosgail, agus ba mór an ní e agus ba mairé dá nteanaí an muinteoích tábaéct na ceirte reo a phléidí go rimplíodh leir na páirtí éomh luach i a bhor riad i ndón é a chuirgint. Cuirpeadh ré i dtuirgint dóibh an círam mór atá oifá; go luigean ré leobhá fén a bheit na rglábhuríde ag droc-nóra ná gan a bheit. "An t-íomhánas a érthuairdear le haoir i deacair a rniomh na gaoth."

Cé'n fáid a mbíonn spéim éomh rinn docht rin ag na nóra ar an duine? Sé i rónighe gur de bhearr go bfuil colann agaunn a bhor ré amhráin. An duimhne beo atá in i n-éigiléid agaunn tá ré plairgeach, ná ro-mhúnlúigthe, agus rin é an fáid gur le tuaó a ghníomhach iudh den éasáid uair, agus go mbíonn an ghníomh rin ag dul i n-éigiléid agaunn éuile uair a ghníomh é, go dtí fa deirneadh go dtig linn é a déanamh i ngan fíor dáinín fén beagnach. Sé rin le páid, go scuireann na baill-beataí an ghníomh rin i gceist gan aon mór-chongnamh ón inntinn. Már filtear píora páipéiri, ná píora éadaig, ar bhealaé áitíte i fíol dáinín a furaíodh iatá ré an filleadh céadta a éup arís ari. So denim, má déantap cúpla uair é i fíor deas naé bhlíneann ré uairí fén. Sé a feapáid céadta dár gcuíneann na bhealaí a fásmairí de bhearr oiléamhna, ná gcuíneann riad ar neamh-ní aon élaonach coimhcheach ná taodaí a bhi ionainn ó nádúr! Ir deas iudh dá nteanamh ó mairín go faoiúm naé bfuil fíor éupam na béaruisgeachta agaunn. Sléarach mhuir rinn fén agus bheannach mhuir do dhaoine agus ólamh, bheannuisgeamh do dhaoine agus fágamh do dhaoine acu. Béimeamh tairbh éite do mhaoi, agus mar rin de: Nád bhlíneamh i dtaitise na ghníomhach reo

éomh mór rin go nteanamh na baill-beataí uata fén iat? Agus fíu amháin fa gcomháid bionn na teaganaíde céadta camnta ar bhearr aistí ngeardh eisínn ó ceann ceann na bliana. Tagann riad éisínn go frith-filteach, mar a dtéarphá de bhearr na dtaitise. Aon iudh dá dtagsann fá nád gceadfaróde de ghnáth, nád mar a céile a freagairisgeamh do díl gceannaróde, bionn an freagair fín trí éamint ná trí gníomh? Agus tagann an freagair amach uairí fén de bhis go bfuil rean-cleacataí agaunn ari.

Tuirgseamh do noír an rmaéid atá ag an mbéaruisgeach oppainn. Ir leipí nád mbíonn ar riubel agaunn ló go ló acé atáip ar an rosgal atá caitte agaunn. "Sád valta mar a hólteapí" atáip an rean-focal, agus ór mar fín é ir é píomh-úvalgar an muinteoíra freacaint éisíng go mbíodh an éamhré deag-nóir ag na

AN CLÁR.

Leat.

CÚRSAI BÉARUISGEACHTA	1
SUMS!	2
AN MINISTÉARA	3
AN FACAÍC	4
LÚIBHSÍ	5
DUAN NOTLÁS	6
DUANAIRE RUAIÓRT MIC DIARMADA	7
AN CAISLEÁIN DRAOIDHEACHTA	8
FEAMNAÍD NA HEASÍON	10
AN DUINE UASAL	11
SAOÍSAL AN ÓRADÁIN FEÁRNA	12

páipí, nóra a raícar i dtaitiphe óróibh ar feadh a rosgal na óráid rin. Nád éisíng atá oideacair le go mbeadh duine i ndón é fén a iomáipí ar feadh a rosgal, agus céaptí iomáipí ann, i nteirneadh na dála, acé béaruisgeach!

Seáid, gheobair díl an béaruisgeach spéim oppainn dár milte buitheacair, agus ba céart, díl bhis rin, go mbíodh é píomh-éigípóirí an oideacair freacaint éisíng naé 'na námaró dáinín a bhearr an béaruisgeach ré iudh a capair. Ní mór do duine ghníomhach foighanta a cleacataí go mór riad de nór aige, agus a malairt rin de ghníomhach a feacaint. Dá mérto de ghnáth obair an traoighair díl mbítear i leipí a éup fá éupam na béaruisgeachta (i. nór a déanamh díl) iudh amhráin i fíor dár é. Ní díol-truaíse go dtí an duine naé bfuil de nór aige acé a bheit roip díl comhaimle i gcomhnád—duine aibh a bhearr macthamh díl toitín a cartheamh, ná deoibh a ól, ná aon iudh díl lagad a déanamh. Caireann a leitheoidhe rin d'fearg cartheann ré leat a rosgail ar a lagad ag éup agus ag cíuteamh i dtaitiphe iudh deas ruaghach, iudh deas ba céart a déanfaid ré i ngan fíor do dhaoine beagnach. Ar feirteanna iudh agus iudh i nairí ná na iudh deas ba céart a déanfaid a bhearr cumhaéta móra na hinnileacata aí obair.

Lúibíní

Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir
Náe iomða rún Lúibín
I gcuilín mo ḡrád̄-ra
Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir.

Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir
Ir mat' o' aitneocáinn mo rtóipín
Tul bóicín na ceapócaí
Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir.

Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir
Tá mo ḡrád̄ i nGáillim (nó, aip fathaise)
Ir go leag Dia an Gála
Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir.

Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir
Má tá mo ḡrád̄ folam
Níl tada le fád̄ leir.
Lúibín ó Lú
Bí lúc ḡ bí Láidir.

OÍ-ÍN DÚ.

Oí in tú ó daolum
Ḣrád̄ mo éiorde do láth
Oí in tú ó daolum
Si címpreócaí an peol i gceann
Oí ó tú agur tú ó daolum.

Oí in, ɺil.
Ḣrád̄ mo éiorde do éor
·

Oí in, ɺil.
Si ómpreócaí cínte poist.

Oí in, ɺil.
Tá aitinn fá blád̄ burðe
Ag fár aip áit mo tige.

Oí in, ɺil.
Tá mo ḡrád̄ éom círp
Le gloine i uiteacé an óil.

Oí in, ɺil.
Tá mo ḡrád̄ éom fiann
Le ceannadán aip thuing.

Oí in, ɺil.
Tá mo ḡrád̄ éom bán
Le nóinín Lá 'il' cSín Seáin.

Oí in, ɺil.
Tá mo ḡrád̄ éom dear
Náe bprádair éinig aip.

Oí in, ɺil.
Ḣrád̄ mo éiorde-ra té
Náe bpráda mé inoiu ná inoé.

Náe iomða círp ir clear
In do éiorde naé bpráda mé amac
Náe iomða círp ra raoígl
Mo inian aip tul ra gceann.

Oí in, ɺil.
Bprón aip an té uibairt
Se tuig mo rtóip óm círl.

Cá peolra mé mo bó
Aip tamaíca Sháin Bó
Cá peolra mé mo laog
Aip tamaíca aé an Rioğ.

MÁIRE NI TUATHAÍN.

SADAIDE Ó DEARNA

Buró éagro a bí ra rsonaí reo sadaiðe do robálac a bforó a' creac agur agur a robálal gac duine a dtigsead̄ ré ruar leir. Deirtear gurib é an áit a hasb ré na comhuidhe i gcoill Dearna, áit a bí culparteac teaccaí agus le hasg' a ceirto. Ni hasb aon éup rír leir. Ni hasb na pilearr fénim i noin a gádáil ná a tigeacéit ruar leir cé gurib iomða iarracht gan tarbha a minneadar ag iarrható bheit aip.

Aip ná agur aip ḡrád̄ in mó a bforó ré a' déanamh creac. Nuair a bforó ríod a' tul go Gáillim ná a' tigeacéit agur aipgeato ná luac aipgito aca bforó ré amuis go mbainead̄ ré óisib é. U'fada a bí a' ní leir gan gádáil ná tóigáil a déanamh aip. Ác nuair a bforó ré címte tuibh ip tuibh aip na pólíor a tigeacéit ruar leir ná amairc aip bit fágsail aip ac a' cloisteáil i gcomhuidhe go mbioib ré a' gort aip a robálal mná a bforó a' tigeacéit o Gáillim, cùmhnig an raiprint go mbu mait an plan oib cùdach mná a éup aip fénim agur leigean aip gur bean é a bí a tigeacéit o Gáillim a mbead̄ aipgeato agur luac aipgito aici. Ceap ré má bí ré de nór ag a' robálac reo na mná eile a bforó a' tigeacéit a' bealaí ionnróide nuair a bealó éatac mná aip fénim go n-ionnróide ré é. Comh mait agur go mbeat doir gádáil aige aip.

Bí go mairt. Stéar an raiprint amac é fénim i bprítear mná. Cuirp ré rlám ríueira ip té i mairlin beas agus éairt amair aip a gualann é. Tug ré ceatai ná cíngear pílearr in-éinitig leir. Bí na fír tamall mairt ma òir. Bí ré a' riubal leir go hasb ré i n-aice le coill Dearna. Toraig ré a' nígnéad a címpreimeacá (corcpeimeacá) agur a' leigean a rísc, a' déanamh amac go hasb ré tuipreach. Déanam a hasb i bprádai de go bpráca ré an buacáill a' déanam aip. Ni amháin aige gurib é a bí ann de néip a déirí. Ir geall go hasb ré i bpráctó ann.

"Céartó tá agadó," a adepí ré leir a raiprint.

"Céibe céartó é, toimpri (tabhair domra) annpeo é."

"Muirpe, níl móran agam," adepí a' raiprint de gíslí tagh bárdá.

Bí fíor aige gurib é reo anoir an robálac a hasbadar fa toipi aip le fada agur é címte oíche bheit aip. Bí an raiprint a' fágsail fá néip le n' aghair. Bí ré a' tórríneachéad feanós a bí i bpróca eicín daobh irtis aip. Ni hasb na fír eile i bprádai uaró ac níor móri oib fead a leigean oíche. Cuirp ré an feanós ma béal agur féro i. Aip a toirit bí na fír aige. O'faptuisead aip tall an Sgoírac.

"Aip uét Dé a'í ciúr a' ní oírt," adepí a raiprint, "ip fada a' tul leat é ac té tu i ngríomh fá ñeimeadó."

Sgánnrais an rsonaí; in áit mná mar fil ré a bheit ann a mbead̄ bprádai eicín aige uirchi, cé bí ann ac feair a tóigce.

Tugádar leo riur go Gáillim é agur cíneadh i bpríorán é go dtáinig lá le n-a éraosáil agur daonra é le croíacá.

Níl tuine aip bit a déanfaidh móran aip bealaí tárcaidh bprádair ó foin ann naé gceoífarde.

PEADAR Ó DIRÉAM.

SEAMINN NO EACTRÁ MIC MI-RIALTA (An Seabac do Sgoíobh)	1/3
MÁS EAHTA CATAIR. (Caitlin Óc Gábhann)	90.
MÍAN A CROÍDE. (Pádraig Óg Ó Conaire)	2/6
AN TOBAR NAOMTA: DRAMA DO PÁISTÍ. (Ceaplot Ni Ónlang)	90.
TUAIM INBHÉIR. (Mícheál Ó Muireáin)	1/-
RÍSEACHT DÉ. (Mícheál Ó Muireáin)	1/-

MÁIRE NI RASALLAÍS,

Díoltóir Leabhair,

87, SR. UAC. NA DRÍSEÓIGE, AT CLIAT

Leabhra a Sgriobh,
TOMAS O' MAILLE.

**AN GHAOTH ANIAR (3s.)
MAC DATHO (1s.)**

Innsean nua ar an sean sgéal.

**URLABHRAIDHEACHT AGUS
GRAIMEAR NA GAEDHILGE.**

Cuid a L. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabhraidheacht (foghraigheacht); i geoith cheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

**AN GIOLLA DUBH (1s. 6p.)
MICHAEL O MAILLE.**

Iad uilig le fághail 6.

COMHLUCHT OIDEACHAIS na h-EIREANN,
89 Sraid an Talboidigh, BAILE ATHA CLIATH.

O GORMAIN AGUS A CHOMH.

CLÓÚDÓIRÍ ḡluēt violta párpeim ḡleabhrá.

SRÁID na siopair, Saillim.

Duine aip bít a dtseartuiseann "An Stoc" uairn
no aip máit leip fuasra a éir aip, rghioibh sé as an
Stiúrtóir.

Liam ó buacalla.

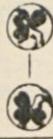
Coláirte na hInnseáin, Saillim.

Mairid le sac ábhair rghioibh a teirdear ra
bpráipear cuipeas rghéala as

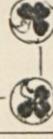
TOMÁS ó mällle,

Coláirte na hInnseáin, Saillim

Trír an bporta ... ... 3/- ra mbliathain.
" " " ... ... 1/6 ra leitbhliathain.

AN STOC

mf na nodlas, 1930.

Ouan Nodlas

1. Dia do bheada, a ndaoine naomh,
San mainréap, cró tá tú bocht,
Merchéadair fathóibh atá tú
Ir slórmhar ro' dún fén aneoet.
2. A ndaoine bhis atá móir,
A leinb óig atá gear,
San mainréap níos éirí a láin,
Cró náé bhuaiseadair ait aip neamh.
3. Siúl gan aon mactair ariamh,
San aitair aip nódig aneoet;
Ro' Dia ariamh atá tú,
Ir ro' duine aip túr aneoet.
4. Ni ríne t-áitair ná Sib,
Óige an mactair, a thic Dé;
Ir ríne aigur ip óige an Mac,
Ir ríne 'r ip óige i ná É.

Sluoet aip "Leabhar na Leabhr." Aoibh Mac Catmair. ("Aoibh Mac Amhlaidh") a éum. 'Sé a rghios "Scatán Sacramente na hAithris" freisin, an t-áit toraé:—A fír féadair uait an cháim, Tá. Óis ré tóimíre ma Áit-earbog Áit Macá. Iorú na blianta 1571 agur 1626 a mairi p.

Leabhrá nua

píon SEARMHÁNAÍC (láraítear airtmúcaín ón Seapmáinn).

(aip na foillíriú do Muintir Uí Fhallaíain i scéimíle hOifig an tSoláthair, aip ríomhás 7 ré písinne).

Seo leabhar a éirí an tOllamh Taobh Ó Donnchada (Tóma) le céad te píoraí ip o'amhrán a o'airtíos ré aip an nSeapmáinn. Sé'n céad iudh atá le tabairt fá deara aip an leabhar seo go dtagann eput Saeðealac go mat o'amhrán 7 do ríomhse fileáthra na Seapmáinne. Tá'n éput rin comh Saeðealac rin ip maraí go bhfuil a n-ainm na nSeapmáinnip or cionn na nduanta go gceapfaó duine sup ra nSaeðilge b'fhorai ó éir.

Ir píoraí a nád gán aróibhíl aip bít gurb iad seo an ríalta duonta ip veire a cuipeas maraí b'fóideach aip litríóideach na Saeðilge le leitchead bliathain anuair. Ní hé rin amhrán, ac le rámair na bpíoraí seo a fágair aon mór go minic a óul céad bliathain eile riap. Cuir i scáir, (Amhrán Tráthnóna, l. 2):

Tá an seo ran tóir ag tarrainng,
'S na ríalta órda ag taithneamh,
So gleoiríte seal ra rpéim;
An péiríocháill róm gán aitearc,
Ir líme ceótoí aip leatáv,
Na péodh-úrpat tráthra aip bántaibh píri.

Náé ciúin é an raoisgal, ag tuitim
Fá clúro den téadnaisce foluir,
So néata 7 so spáða;
'Na ríum so b'fóeadarai rpíriant,
Ir tuimre an lae do leigean,
Ir tréimíre éontas annrú go rám

Agur aip (Ciúineas Mara, l. 8 aip Meierstille—Goethe):

Ciúineas tuig aip b'ruim an virge,
Tuimre aip murí, ip i'na ruan,
Fear i mbádha ra cláiríwéas coíruim,
Sgeon 'na morga ag féadaint uair
B'fóde den Shaor an cheó ní cheann,
Aict a bheit maraí b'eadó an uair;
Fairringe ann den tráile gloine,
'S fóir gán cop aip tuinn magcuaípo.

Seo rpírin giota ceolmair (l. 35):

Oá mb'eol ran doña bláthair,
A b'freidite atáimre im épíordé,
Do éamhriofr i bpráipt liom
Maraí aóthair róláir lem' taois.

Mó buairt mo pían mo ghearr-gom
Ní heol aict o'émne amhrán,
Maraí ip i do loit 'r do léiri-meil
An épíordé docht lím seo im lá.

Féictear óúinn sup leorí an méirin rin le feabhar 7 fileáthraíteach an leabhar seo a éirí i n-áil. Agur tá iudh amhrán eile a cuipeas bárr pláist 7 rnara aip, ré rin, gurb i an Saeðilge líteartha ip mó a coíruigear an t-ugsoair.—Ir móir an feall go mbíonn oípeado rin daomhne a' rghios Saeðilge náé noéanann é rin, ac le róda naé b'fuij fior acu le n-a téanann. Duine aip bít a b'fuij eolur aige aip an nSaeðilge maraí b'fí fad' o' ruairí a b'fí ma crut fén 7 ma dealltar a' f'réadair f'le leip aí a lagas. Oá noéanád, ba móir an bairi oíamh é reacair a bheit a' téigean a láin den mangraí a tagair amach i n-ainm Saeðilge ó clóðóimí magaltair 7 eile.

O'fóeadarai a pád, mairid leip an leabhar seo go bhfuil ré go péiró aip céann den éirí ip feabhar a támair amach fá'n níshám, ac támair aitair orainn naé mbeadh a fáit de molaí annrú aige. Aip son nór, cuipeann ré aitair móir orainn go bhfuil ré le téigean aitair maraí cláiríreac Tóma tamall ma roft naé noéanád a ceol tada' un deiridh aip i mbárr binnír 7 feabhar.

Duanairí Ruaidhri Ó Mac Diarmada

Filidheacht Seán uí Sádra.

Márbhád an tuine go-údarraingnach, Uíomhán Ó hUiginn,
Cléiríteac Córóna.

Thusaigh sear na gceapadó a nocht,
An t-údhal d'fhorainn Cíche Connacht,
Is creibh é a chéileach crádha gaeilge,
Fá cláir é a chéileach Uisim.

Doinibh na túille ó n-eagás an fear,
Aimscríbh a n-airim d'áitcheas,
Neartmhaír gaeilge neacáid tonn oifigeach,
Fó reacáid i gceapairtach comhlann.

Cuirtear ceata na dtuimhne,
Ó fhorghairt fhoiśte pípminte [fionnmaiminte]
Seirbhí monsgair mara go buan,
Dronsgair na gcalaois gclóch-éan.

Do thíobh túille na gceapadó
Bulsa réitíoch na riantsaot [fionn-saot]
O éargair na gceoill reaca
Barraig an t-eid oifigeach.

Uíomhán a oifigiú i n-déan Clíat
Uíomhán Ó hUiginn buri n-óir-riúiat
Cuirbh véadai apí féimíodh Róibhla
Éag Cléiríteac na Córóna.

Sgiat éamhais éapadó na gceapairt,
Sábháil an aon-neacáid,
An oifigeach d'fhoilseach,
Fileoirí glan na Daoiðealge.

Teangeal Lioimh, rúgáid, reacáid
Do éigí Néill na naoi ngéimheal,
Leanaí té céile go cuimhne,
Ceannair, feile agus foílslum.

Antrínim t'uairfe le rian taobh eile
Leantair rian Réim Rioighairge
Tréimhíp náip éinn raois éam
Siol Éibhlí Finn ón Earráinn.

Láimh le Maimirtíp Maighné
Dá mba báir dár m'Uíomhainis-ne (?)
Ba bhrónaíodh ó Muineach Maighné
So Róibh an fhuinn fíear-uaine.

Dá mbeidh t'uairfe le rian taobh eile
1 gCill Cluaine do éimíodh
Móir éamhain (?) ag caomhneadh an fír
Ó Úamhl go raoisctibh Sligis.

Tír Ármhaisaird na dtuimear do
Máir bhíml d'údair báir n'fúidíoch
'S Cál ó bPinn fá bhrón han,
So tim gaeilge lá d'á leasach.

Dá mba i gceannair an Chnúic Mór
Cuirfeadh do éamh i gceádán
Ag uairis t'atá agus do gaoil,
Dob aéilimh uailí 'r éagsaom.

Do éamh, an éamh is gaeilge valta
Táir i n'Dúibhlinn d'úbalta
Siúd t'fhuasg gaeilge tréorúidhe fann
Is muair eolcúnio a n-anam.

1r teagmháistí no bhrúgaird bocht
Fáid leatáthom i gCill Connacht
Na déan a n'fheidean do Uíomhán
Na ríseart d'siona d'á n'fheidear.

Uíomhán Ó hUiginn óráid fíol
Táigearáid tréan san omáin
Náid glac ó gaoil ná ó bocht
De gaoil acht bráon d'á mbeannadh.

Láimhíom apí Mac na hUighe
Slóibh i utis na Trionnóide
'S gálaíodh mar ghearr i ngáel
O Lanna péim na bpreacadó.

Do tháinig dothar piás neimhe
Ria n-éag uairí na haisceas,
Rír a n'fhuaird ní gáinn déarla
Muir fuaileamh na haisceas.

Toirbhealbaid Mac Tionncháir d'áil
Olaor d'siona apí gceapairt 'r apí gceapairt
Dob é a airgeadán Uíomhán amáin
Náip fáilli ghearr na t'fhuasg.

Cúpla t'fionna t'fearaird Fáil
Sgiat Connacht i gceapairt
Tréan mo chomhpháid ar a lóir
Éag na gcompáin go-éleacáid.

Minic fágáid fáidh ioncháid,
Cúir is rocht ó Éirinnnacháid,
A gceapairt gan éam do gaeil gear,
San neacáid ag Sall tairg Sáitheal.

Do-bheirpairt gan báidh bheireadh gill
Do séaraird Uíomhán Ó hUiginn
Dóthair an biaútaidh bionnta,
Fáilteac, ciallmáis, coranta.

Déarla teibidh is Tána
Fuaileair t'oileáear easaona
'S a' comhpháid chuaidh go n'fúar
Comhpháid, uaim is amur.

Oiliúeadh bheoir do éamh an éamh
Do ríomhád go chuaidh a gcairmeairt,
So cuimhni meabhair gaeil meir,
Summ gaeil leabhair is gaeil libhinn.

Ór leisior chábadh chuaidh
Fá éonta an chornaisce
Suíomh ríráidh thíleic Muirí,
Síráid i utis na trócaire.

Do m'fíomhád ba t'fhealáid i nuaán
Ó bheith (i bheith) gan éalaon gan élaetháin,
Seirbhí cráid agus do n'fúar
Dáin mup fíle agus éirdeach.

1 meádon an gheimhridh ghuaird
Báir Uíomhán Ó hUiginn airmh-ruairidh
Mile reacáid gceadóra ra cíos d'fheas (i. 1715 A.D.)
T'fhealáid d'fhealáid an cíos do comháid
Tomád mná fá maoit is fír
Ó d'fhealáid go gúan innibh
Ó t'fhealáid ríseart tréan na ríuas
Biaidh fearta apí leán go lán-t'fhealáid. T'fhuasg
Cap (cor) do gaoil ná rear go ríim
A Corbhmaic Óig Ó hUiginn
Muir m'ac i n-ionad t'-atáir
Slac báir n'fíomhád t'fhealáid.

Ní tuairisg aict t'éigear foísbhí
Tomur na ríomh go-údarraing,
Ó'r fann luéit d'siona na n'fíomhád
Líomhád mo fíann is go-éamh.

Atá cuimhne is fíar atá t'fhealáid illa ná mbuaird
Is fír Connacht gan ríseart 'ra ríomh ón Life go
Chuaidh Muirí tuile le ríuas t'fhealáid gola apí gaeil tuait
Ó cuimhne i n-déan Clíat Uíomhán Ó hUiginn rian

uaig.

MR. SÁDRA.
RUAIORÍ MAC DIARMADA.

TUIREADÓ AN TSÁSÁIRTE OIRRDEIRIC RIASÁILTA FOÍSLUMA ÉIMHÍOR Ó SÁDRA.

Ceo é an bhrón ro apí cíos na cléipe,
Tá (taoi, ir) ghuaird-fhliúc fá b'úaireadó a gceáibe,
Muir lunga apí cuan 'ra cuallaéid n'fíabha,
San ríúaird gan páim gan bláth gan éanach.

Ní híath amáin tá (ir, taoi) cháirbhíte, chreacáid,
Ta tuilte doéir ón ógs 'rón aorpa,
Sáibh rílleáid ag ríomh-gúil i n-éimhfeáid,
Is ní mó a n'fíomh ná an atábhair éaghnach
(Is luac fuaile báir i láit a fíasán).

Éimhíor Ó Sádra, bláth na cléipe,
Sagairt ríráid, cháirbhíteach, déiseach,
Do ríomhád na huigheaird is Tolláit,

Do éamh t'fhealáid an ríomháid go gaeirbháid,
Muir ba dual do bhuácaill tréanáid,
Níos éamhíor glair apí mairt an traéigéid,
Aéid apí ghearráid a ríomháid le daenach,
Mná uairle do cuallaéid apí fíearfa,
Daomh mórta ag ól go haerfa.

Luéit ceoil i ríos muir atábhairinn (?)
Sgúir rílleáid apí do éamh b'ró agus éanach,
Na geocais fóin rpóilla d'á n'fíabha,
Daomh aorpa bí i gceáine na laetá.

Dob é a maoim gaeil aon do n'fheidean
Is do cuimhneadó a n'fíomh a mb'fíos d'á n'fíomh
Do bí do pobul ag ornais go déarla.

Connlae Star an Fosmaip

'S aip Connlae Star an Fosmaip
A rtóirín reád Óileánachair tú
Úc deap do fíearam i mbordis
'S ba deap é do leagan rúl
Bí do chúl aip úat an ómpa
Inn éiginí físe te olút
'S mo léan gan mé 'r éin ag ól fion
Aip bhoru Luinge a' tmall éin riubair.

'S céad plán don bhliain i n-áití
Ni fíobh doilgeas orm fén na cumhá
Bí an éadaí ar Connlae Tóir agaínn
Is ceann deas eile ar Connlae an Dúin.
Níor ghéill ó Dia nó Muire Óinn
Fíoril ná cláirítear eibí
Si mo ghrád tug déarú miltig oíche
Si an amhrá a tháin-tíom mo fínuád.

Is tiochairfis na Spáinne anall éap ráite
Agus béis a éabhlac crann
Agus huiuspe ré fíear 'r fáraí
Agus éin píomhír an éailín duinn
'S a bain-Teigearna na páipí
Ta an tár aip mo ériodó le taré
Agus beannactis ní na ngárá Óine
Tábhair cárta eile líonta íreacáid

Tá aon ginní burðe amháin agam
Agus bainfeá tú do éadaí ar
Ná go n-ála mire pláinte
Cúl fáinneadh mo éailín dear.

Fuaif mire litirí fíomhádha
Ó mo ghrád a capaoidh éamairí
Agus fíobh mé aip air aipír aici
'S ní réala útái comh tuibh le gual.
Si lontuibh bárr na gceataí i
Agus Déacós an Ópollaig hám
Agus a dtuis mé reaig mo cléibh thí
Agus níor ghéill mé o'an fíear le fágair.

p. MAC SUIBNE,
Coláiste na hUirlscoile, Saillim.

NÓTAÍ:

Seo rean amháin a fuaif mire ó Ólomhreáir Mac Néill atá ina comhnáidé i n-Árgaill, fíear a bhfuil ghearradh rean amháin a fíannaireacht aige.

Físeadóirí atá ann a tá a phliocair aip níl ball den treoir ó ní maró eor go dtí na hearaí nac bhfuil ré i mnáin ainn a éin aipí.

Si Eipe atá i gceart fuaif amháin reo traidh ir traidh.
In áit amháin tugtar aimpí aip Eipe—rin éailín ÓS.

In áit rile glaoirtear “an éailín donn” aip Eipe
Agus tá Rí na Spáinne ag teáct aip a tóir té i a phóraí.

Cóimhniú: nuaip a bhíor an ghráis físe teac 'ná
éile aip cíul cinn mná.

Céairí: ghrád.

p. MAC S.

AN MHAITH LEAT £5,000,000 A CHOINNEAL IN EIRINN.

Beirtear Saeoirí na hÉireann an capaí móri fín aipí
Sae ó bhliain do Seán Óuirde i ngeall aip aipídeas
Urradhasair, ar Lócaí, ar Tionól, agus ar Saochán
Dáime, agus cailliúint éeapt d'Éirinn ipeal £80
ar gáé £100 de fín.

AN GAEDHEAL-CHOMHLUCHT TAIGHDE UM URRADHAS NAISIUNTA, TEORANTA

(The Irish National Assurance Co., Ltd.)

ARDOIFIG—30 FAITHCHE AN CHOLAISTE,
ATH CLIATH.

CUMANN URRUAIS CHATHRACH, BHAILE ATHA CLIATH.

4 SRÁID UACHTARAÍC UI CONAILL,
I mbairle aíta ciatl.

Comh daingean te Caireal na Riois,
Comh Saeðealaic te Teamhair na tortha
Comh teann le aon pléibh imp an ghearr
Cumann Urruaísair Catheric Ó' Ciatl
Conaighmír i n-éiginn an t-airgead,
Bíor ag Seán burðe mar a bhearr,
Agus béis an t-ád opainn fíeara,
Aíci aíci a béis agaínn aírión.

Ná Dean Faillighe sa gCuis.

WILLIAM P. O H-UIGINN,

SRÁID LIAM, SAILLIM, I baile aíta na Riois.
Tíoltóir uchadarásach gluaisteán mic Giolla
Arnáta.

Treasúistear gáé sort gluaisteán, na
mireanna a bhaineas le aibléis agus eile.

TRUCAIL AR LEIT I SEOMAIR GLUAISTEÁN A
BRISTEAR Ó BAILE ÍML.

Níl aon tríora imp na cígs cígs a bhfuil níor mó
eaparráidhe Saeðealaic te fágair ann ná ag

A. MOON, TEORANTA.

A tíoláir cultaí fíear, hataí bean aíta aon tríorth
éadaí fítear ó fíear, bean, ná páipre.

FÍORSHONTA, ESTINTON, I nGALLIMH

TEAC AOIDHEACHTA.

Dít teáctímar le hais laeteanta

UI MHONGAIN, CARNA

CARNA

raoirí. Tá comháigí reoltóiríteachta, bárdóireachta a
rnáma ann. Láraíteachta loéa aíteann ann. Tá
toga Saeðilge ag 'éintí óine ra teac.

TUSAIR ÓIR SCUÍD ÁRAÍS DO'N CUMANN
SAEÐEALAIC IS FEARR

AN CUMANN IB ERNACH INSURLA TEO.

I n-Árgaill Tóiteáin aítoimne.

PRÍOMH-OIFIG—48 & 49 Sráid an Dáma, Ó' Ciatl.
Ná polasaíte is ionláine le fágair.

ÉADAÍC SAEÐEALAIC AR FÍEAS LE FÁGAIL
PROINSIAS MAC DONNCHADHA agus a Chomh,
I nGallimh.

A éin olútáirí geamhráidí de véantúr na hÉireann
a éin 'un cinn.

SAOÍSAL AN BHADÁIN FEÁRMA

Ir bheas mór piadán é an bhadán feárrna a chomhuitear amuisí ar an bhfaifise óróimh, agus nae dtagsamh ac go hanndam ipeasach ar an tanairde. Ní hiannann nádúr vó Féin agus do bhadán na haidne i dtaoibh méireach ná deilbe; go deimhin níl saol ar vit eataoppa.

Ir onóriac, uaral an bheas é, agus ní hiognáid so dtugtar bheas an mios air, mar tá rí páróte so bhuil thí nádúr ag baint leir, mar tá nádúr éris, maip, agus éin.

Bheas cumaraach fada tá ann a bhuil tuigse agus domhneacht ann vó Féin. Ní hé anáin é beicteann, tionscamaíl, téagascach; ac ir bheas rúnatarach táigur rin é; aphae tá marb dearbhaí ceapáid teangeal annaibh ar bheas taobh vó bholllaach ar nár oifigeach air, agus rin é an t-úsgasach ir mó mearaím a nglaoútear bheas an mios air.

Nuaip a tagairt an rámharach agus an amhrí bheas bionn gluaiseacht agus fuadair fadair iars na faifise ríom; rsaitti ag suatairbheach agus gualadair leir so dtagsat, ríom ap a nádúr, agus rsaitti eile ag déanamh aonbheill náibh Féin.

Ir ailleacht a beicte amuisí ar an bhfaifise i mbádúno; scupad lámháis den tróit reo ag feuchant air an iars ag imleacht i mbarr uirge lán d'aoineall agus do fadaibh.

Ir móí agus ir faifise iars iongantaibh na mara, misle glór do vó an Óláí Siofraíteach. Nád iomádha rin buil a tagairt an t-iarsaiche éin cinniúr amuisí ar bhollaigh na mara nuaip a bhor amhrí bheasach éiúin ann, agus an faifise éomh rocair le lóchán na ngeab. Nád iongantaibh i meabair éinn agus imleacht an duine agus an méirí eolair bior aige ar chreithé agus air gluaiseacht éris na mara, agus air an veir iarsaibh bior fhreagairtach óibh.

Tagann an bhadán feárrna éigiamh amais o'n bhfaifise óróimh go dtí an tanairde le nádúr an trampair agus na haimpreacháin. Tagann ríom ap an gcuilphairt le ionadh agus ríse fágail, mar nád bhuil aon bheas ar bhfaifise ir mó mbionn piadáin i n-a diais ná é.

Tá an-tóir ag na muca mara air, agus bionn riad i gcomhuitear ar a lógs agus vó piadáin. Ir si-údar ar obair vó é Féin a doraint oppa; aphae is cuma cá dtéideann ríom, leanann riad é, marb fágairt riad balaobh a chuir fola an oipead reo acáin i bhfaifise.

Marb a bhuil cluitéar aca i n-éintíng ní bacann riad leir, agus rin é a meabair ap a fion aca marb nae mbéarfaibh riad le na ló air. Vó bhris rin carraigí plóin aca beicte na diais le na ceannair.

Ir uaibharr a beicte ag bheastú ar plóin muca mara i nádúr ar bhadán feárrna lá bheasach rámharach agus ar faifise éomh ciúin le ló an muirobh; bí ag caimint air feileas an trionnaigh ar an talamh, níl ríom ann leir. Snáinteoir iongantaibh é agus ir bheas nae nádair agus mbionn ríom gaisce agus anam mo Tíseapna lóra Cníorta a céardat béal, Cumhaisce m'anamh opt, a Slánsaightheoir.

Níl aon éinneamhant le na chuir púpláitear, agus rin é fhearr vó. Tá cead ríompi airítear aige, agus reo na diais iad níor déime na ceana.

Tá beicte eile aige nuair a airítear ríom éis fágairt tuigseach, domhniúiseann ríom é Féin ríor son-intíse piad táigur do fhiotán, agus tuigann rin deagán faili vó an círra atá már níosam leir é.

Leanann ríom báid reoít freirín ag iarráid éalobháit, agus vó réaictéart. Coimhseapn ríom é air a leatrasat, agus cé go mbionn na muca mara pámhmeacht timcheall an báid air a lógs, na diais rin éin ní féidir leo bheireann air.

Cé go minic a tuigair ríom é an eanga uata; ráinniúiseann riad freirín é. Olann riad a chuir fola air tráibh, agus na diais rin bionn fíora aca air. Nád é raoisal an bheas bhoicht reo tá chláirté céarda ar ampláitibh na mara vó ríom-féils ó óróimh tháiriú go tanairde o'ceann go ceann na bliana.

Ir marb púpláite, agus ir fíosaínta an eitreibh nád fuláin vó leá Féin a fábháilt oppa.

Nuaip a bhor ríom i ngéibhreacha aca air i an eitreibh a fhearr an báid vó.

Bheas gáin é agus ir annamh déantaír é gádháil marb a bhuil nuaip a naoi n-airte ann go mb'férdir go mbéarfaibh air céann beag aca i nthíoll. Dat luath tá air an mbheas fiuntaí reo marb tá air bhadán na haidne, ac go bhuil cloigeanach mó, agus geolbáid móri dears air marb tá air an gColmáin.

Fuifeann báid air vit a seartair céann aca Leo ra tráibh, ir iad a bhor rártai le na n-dol, ní nád iongantair marb air é an t-iars air daora air an marraigé, agus ní hiognáid rin, agus é beicte cearta do bhor an mios.

PEADAIR UA CONCEANAIMH.

SEAN-OÁN.

Vá mbeinn-re rna flaitir náir bheasach é mo ríéal. Ag éireacht lé ceoltóra na n-aingeal rna naomh. Tábhacit moládair vó bürdeácat vó aon Mac Dáibh. Dé ghlór na bhflaithear go bhráistí ríol Éabha.

II.

Peasaíte bocht mífír tá fadair gárlaithe Dé. Lé giotrómpa, lé fáiliúig a' rí lé bhráithre béal. Tá mo rúil lé na naomh-apparil, ir lé m'-geal na gceapáid. Géaránáibh mé m' anam. Bhuil nómham vó mo faoisial.

III.

Scluaín ríb mé lib, a cláinn d'fham agus Eab. Déanairiú ar aitrisé marb aill lib é. Déanairiú'up gcearrainn go dorramh leir an gceapé. Ir plánóda ríb buri n-anam leir an tSácaimh.

IV.

Sacramént beannaiscte bhuil inti go fírinneach. Fuiil agus feóní corrí agus anam mo Tíseapna lóra Cníorta a céardat béal, Cumhaisce m' anamh opt, a Slánsaightheoir.

MONICA NI MHAODÓB.

FUAGRA DO SCRÍBHNEOIRÍ GAEDHLILGE.

Ba mhaith leis an Roinn Oideachais a chur i n-iúil do scribhneoirí Gaedhlilge go bhfuil soerú nua déanta chun diolaidheadht a thabhairt d'úghair as leabhair Chaedhlilge (uirseáilfeadh) ná a mháilairt) go nglacfaidh an Roinn leo chun a bhfoiliúisthe. Fán soerú nua so tá an Roinn uillamh chun ádhlábhair leabhar a bheadh oiriúnach le foilliúch a cheannach agus chun diol asta do réir £1 (pánt), ar a laighead, ar gach mile focal; agus, mar aon leis sin, "Royalty" a thabhairt as gach coibh den leabhar dá ndíolfar. Seoltar ceisteananna fáthuairim a thailleolaíse, ná láimhscríbhinní ná tairiscintí i dtáobh nua-leabhar, ag triall ar

An Rúnaidh, Coiste na Leabhar.

An Roinn Oideachais,

1, Sir Húm, Baile Átha Cliath.

48/B.4753.

W.H.Co.

Cloch-buailtear air fion na bpoillíseacháin ag an "Connaict Tribune." Spáis an Marraigé, Salláin.